

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Urtos/3/2021
Identifikačné číslo spisu:	6020010019
Dátum vydania rozhodnutia:	18.05.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:6020010019.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša a sudkýň JUDr. Aleny Šiškovéj a JUDr. Martiny Zeleňakovej, na neverejnom zasadnutí konanom dňa 18. mája 2021, v trestnej veci odsúdeného D. I., v konaní o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody vykonávaného na základe rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 14. októbra 2020, sp. zn. 3Ntc/6/2020 o uznaní a výkone rozsudku Obvodného súdu pre Bukurešť 2, sp. zn. 648 z 19. septembra 2019 v spojení s uznesením Odvolacieho dvora v Bukurešti sp. zn. 1623/A z 5. decembra 2019, o sťažnosti odsúdeného D. I. proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. marca 2021, sp. zn. 3Ntc/6/2020, takto

rozhodol:

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť odsúdeného D. I. z a m i e t a.

Odôvodnenie

Napadnutým uznesením Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej tiež „krajský súd“ alebo „súd prvého stupňa“) rozhodol tak, že podľa § 66 ods. 1 písm. a), ods. 2 Trestného zákona v spojení s § 18 ods. 1 zákona číslo 549/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii a o zmene a doplnení zákona číslo 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 549/2011 Z. z.“) návrh odsúdeného D. I., narodeného XX. G. XXXX na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody vo výmere 1 rok a 6 mesiacov, so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia, uloženého mu rozsudkom Obvodného súdu pre Bukurešť 2, sp. zn. 648 z 19. septembra 2019 v spojení s uznesením Odvolacieho dvora v Bukurešti sp. zn. 1623/A z 5. decembra 2019, uznaným na území Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 14. októbra 2020, sp. zn. 3Ntc/6/2020, právoplatným 17. novembra 2020, zamietol.

Proti tomuto uzneseniu podal odsúdený D. I. (ďalej aj „odsúdený“ alebo „sťažovateľ“) v zákonom stanovenej lehote, priamo do zápisnice o verejnom zasadnutí, riadne a včas, prostredníctvom svojho obhajcu, sťažnosť.

V písomných dôvodoch podanej sťažnosti, po zrekapitulovaní napadnutého rozhodnutia a jeho dôvodov,

odsúdený namietal, že prvé dve jeho odsúdenia zaznamenané v registri trestov sú spred 20 respektíve 18 rokov, navyše v týchto prípadoch sa na neho hľadí, akoby nebol odsúdený, a preto na ne krajský súd nemal prihliadať, v prípade ďalších dvoch jeho odsúdení bol uložený spoločný trest, z ktorého bol podmienčne prepustený, pričom sa v skúšobnej dobe osvedčil, preto sa na neho hľadí, akoby nebol odsúdený, navyše išlo o skutok spred viac ako 15 rokov, čo znamená, že trestný čin v Rumunsku nespáchal ako špeciálny recidivista, a preto na jeho predchádzajúce odsúdenia nebolo možné v jeho neprospech prihliadať. V tejto súvislosti zdôraznil, že na území Slovenskej republiky nikdy nebol odsúdený na nepodmienečný trest odňatia slobody za úmyselný trestný čin a vyčítal súdu prvého stupňa, že pri vyvodení záveru spočívajúcom v tom, že v budúcnosti nepovedie riadny život, nehodnotil jeho osobné pomery a jeho osobu, napríklad to, že pred odsúdením v Rumunsku sa venoval opatrovateľskej činnosti, pomáhal svojej rodine, konkrétne chorým rodičom a podobne. Vyjadril názor, že počas výkonu trestu odňatia slobody v Rumunsku, ale aj v Ústave na výkon trestu odňatia slobody v Banskej Bystrici sa polepšil, vykonávaný trest už uňho splnil svoj účel, o čom svedčia hodnotenia z týchto ústavov a považoval za systémovú chybu, že Ústav na výkon trestu odňatia slobody v Banskej Bystrici pre krátkosť času nebol schopný podať objektívny záver o splnení podmienok na podmienčne prepustenie. Pokiaľ ale dotknutý ústav nie je schopný podať objektívne hodnotenie správania sa sťažovateľa, potom jeho záver o strednom riziku recidívy u odsúdeného a o jeho menej priaznivej resocializačnej prognóze vyznieva v jeho neprospech bezdôvodne a z rovnakých dôvodov je potom, podľa názoru sťažovateľa, bezdôvodný aj záver ústavu o tom, že má nekritický postoj k aktuálnej trestnej činnosti, hoci sa k nej priznal a jej spáchanie oľutoval. K argumentácii súdu prvého stupňa spočívajúcej v tom, že nemá ukončené ani základné vzdelanie, nebol zamestnaný a nemal ani preukázateľný príjem, odsúdený namietal, že za výkon opatrovateľskej činnosti mal mesačný legálny príjem vo výške 450,- Eur predstavujúci zdroj jeho obživy. Sťažovateľ ďalej namietal, že nemožno vyvrátiť jeho tvrdenie, že v budúcnosti povedie riadny život, čo je podporené jeho stabilnými osobnými a rodinnými pomermi vytvárajúcimi rámec pokračovania prevýchovného a resocializačného procesu jeho osoby v podmienkach podmienčného prepustenia. V podstate na základe vyššie uvedených dôvodov navrhol, aby najvyšší súd napadnuté uznesenie zrušil a sám rozhodol tak, že odsúdeného podmienčne prepustí z výkonu trestu odňatia slobody a určí mu primeranú skúšobnú dobu.

Následne Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) preskúmal v zmysle § 192 ods. 1 písm. a), písm. b) Trestného poriadku správnosť výroku napadnutého uznesenia, proti ktorému odsúdený podal sťažnosť, ako i konanie tomuto výroku napadnutého uznesenia predchádzajúce a zistil, že podaná sťažnosť nie je dôvodná.

Podľa § 66 ods. 1 písm. a) Trestného zákona súd môže odsúdeného podmienčne prepustiť na slobodu, ak odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, a ak ide o osobu odsúdenú za prečin po výkone polovice uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmienečného trestu odňatia slobody.

Podľa § 66 ods. 2 Trestného zákona pri rozhodovaní o podmienčnom prepustení súd prihliadne aj na povahu spáchaného trestného činu a na to, v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva.

Podľa § 415 ods. 1, veta prvá, Trestného poriadku o podmienčnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody rozhoduje súd na návrh prokurátora, riaditeľa ústavu na výkon väzby alebo riaditeľa ústavu na výkon trestu odňatia slobody, v ktorom sa trest vykonáva, záujmového združenia občanov alebo na návrh odsúdeného na verejnom zasadnutí.

Súd, ktorý rozhodol o uznaní a výkone rozhodnutia, je oprávnený prijať všetky následné rozhodnutia spojené s výkonom trestnej sankcie vrátane podmienčného prepustenia odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody (§ 18 ods. 1 zákona č. 549/2011 Z.z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii a o zmene a doplnení zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov).

Z vyššie citovaných ustanovení vyplýva, že na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody odsúdený nemá automatický nárok. K podmienenému prepusteniu odsúdeného môže súd pristúpiť len ak vykonané dokazovanie vedie k spoľahlivému záveru, že u odsúdeného boli splnené zákonom stanovené podmienky, a to tak formálneho, ako aj materiálneho charakteru. Formálnou podmienkou podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody je vykonanie zákonom stanovenej časti uloženého trestu. Materiálnymi podmienkami je potrebné rozumieť v prvom rade preukázanie polepšenia odsúdeného a v druhom rade preukázanie skutočnosti, že je možné od odsúdeného dôvodne očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život.

Z predloženého spisu je zrejmé, že odsúdený v prejednávanej veci vykonáva trest odňatia slobody vo výmere 1 rok a 6 mesiacov, so zaradením pre jeho výkon do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia, uložený mu rozsudkom Obvodného súdu pre Bukurešť 2, sp. zn. 648 z 19. septembra 2019 v spojení s uznesením Odvolacieho dvora v Bukurešti sp. zn. 1623/A z 5. decembra 2019, uznaným na území Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 14. októbra 2020, sp. zn. 3Ntc/6/2020, právoplatným 17. novembra 2020.

Vo vzťahu k formálnym podmienkam podmieneného prepustenia odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody ohľadom uznaného trestu je nutné uviesť, že z hľadiska posúdenia dotknutého trestného činu ako prečinu, zločinu alebo obzvlášť závažného zločinu vo vzťahu k podmienke výkonu určitej časti trestu pri podmienenom prepustení (§ 66, § 67 Trestného zákona) je rozhodujúca právna kvalifikácia podľa cudzieho rozhodnutia (a týmto rozhodnutím kvalifikačne použitého zákona iného štátu), ktoré bolo uznané príslušným súdom Slovenskej republiky, a to z hľadiska kritérií uvedených v § 10 a v § 11 Trestného zákona (forma zavinenia a trestná sadzba trestu odňatia slobody). [Publikované rozhodnutie č. 13 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) č. 2/2016].

Používajúc vyššie uvedené kritériá je potrebné trestný čin, zo spáchania ktorého bol odsúdený uznaný vinným, posúdiť ako prečin. Konanie odsúdeného bolo totiž uznaným rozhodnutím právne posúdené ako trestný čin podvodu podľa § 244 ods. 1, ods. 2 rumunského Trestného zákona, teda ako úmyselný trestný čin, za ktorý je možné uložiť trest odňatia slobody vo výmere od 1 do 5 rokov.

To potom znamená, že v prejednávanej veci sa pre naplnenie formálnych podmienok pre podmienené prepustenie odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody vyžaduje výkon jeho polovice, teda deviatich mesiacov. Túto formálnu podmienku pre podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody odsúdený splnil k 30. januáru 2021.

Vo vzťahu k posúdeniu splnenia materiálnych podmienok podmieneného prepustenia odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody, súd skúma, či u odsúdeného došlo k polepšeniu, teda, či uňho prebehol proces vnútornej premeny jeho osobnosti oprávňujúci „nádej“, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život, v rámci čoho musí zvážiť aj závažnosť a povahu trestných činov, ktorých sa vykonávaný trest týka, plnenie si povinností a správanie sa odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody.

Polepšenie je vývojový proces vnútornej premeny páchatelovej osobnosti, ktorý sa navonok prejavuje v jeho správaní. Dobré správanie odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody však samé osebe automaticky neznamená, že sa odsúdený polepšil, pretože môže byť aj len prejavom vonkajšej adaptácie odsúdeného na prostredie väznice, nie náznak skutočných zmien osobnosti odsúdeného (primerane rozhodnutie publikované v Zbierke pod číslom R 37/1973).

Materiálnu podmienku možnosti očakávať, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život v zmysle § 66 ods. 1 písm. b) Trestného zákona je potrebné skúmať aj pri zohľadnení okolností predchádzajúceho života odsúdeného, vrátane jeho skorších odsúdení (primerane rozhodnutie publikované v Zbierke pod číslom R 5/2017).

Z ustálenej súdnej praxe teda vyplýva, že len dobré správanie sa odsúdeného vo výkone trestu odňatia

slobody samé osebe ešte nemusí byť prejavom, že sa odsúdený polepšil, pretože môže ísť len o prispôsobenie sa podmienkam výkonu trestu odňatia slobody, prípadne o účelové konanie motivované výlučne snahou byť podmiennečne prepustený, ktoré po odpadnutí motivácie dobrého správania nedáva záruku, že odsúdený povedie riadny život. K splneniu materiálnych podmienok pre podmiennečné prepustenie odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody teda dôjde až vtedy, keď vykonané dokazovanie predstavuje spoľahlivý podklad pre záver, že odsúdený sa vo výkone trestu odňatia slobody dobre správa, pretože si uvedomuje nesprávnosť svojho doterajšieho konania spočívajúceho v páchaní trestnej činnosti, je odhodlaný viacej takto nekonať, došlo uňho k zmene škodlivých návykov a nevhodných charakterových vlastností, ktoré viedli k páchaniu trestnej činnosti. Len pasívne prispôsobenie sa podmienkam výkonu trestu odňatia slobody pre podmiennečné prepustenie z výkonu takéhoto trestu zjavne nestačí.

Na tomto mieste si je nutné ešte uvedomiť, že trest, z výkonu ktorého chce byť obvinený podmiennečne prepustený, mu bol uložený právoplatným odsudzujúcim rozsudkom, ktorý nie je možné v rámci konania o podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody preskúmať, meniť ani rušiť, a to ani z pohľadu, či uložený trest je primeraný, zákonný, správny, pretože by tým dochádzalo k neprípustnej zmene právoplatných rozhodnutí mimo rámca mimoriadnych opravných prostriedkov. Vyššie označené rumunské súdy, ktoré obvinenému dotknutý trest uložili, dospeli k záveru, že na nápravu obvineného a ochranu spoločnosti pred páchaním trestnej činnosti z jeho strany je potrebný práve trest vo výmere 1 roka a 6 mesiacov, pričom slovenské súdy v rámci rozhodovania o podmiennečnom prepustení odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody nie sú oprávnené tento záver preskúmať a v dôsledku toho ani uložený trest meniť.

Dobrodenie zákona v podobe možnosti podmiennečného prepustenia odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody je preto viazané na pomerne prísne vyššie uvedené formálne a materiálne podmienky a len v prípade spoľahlivého zistenia, preukázania ich splnenia môže (nemusí) byť odsúdený podmiennečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody, inak celý trest vykoná. Je preto vecou obvineného, aby si svojím správaním a plnením si svojich povinností vo výkone trestu odňatia slobody, teda svojím aktívnym prístupom vytvoril podmienky pre svoje podmiennečné prepustenie. Vzhľadom na to, že pri rozhodovaní o podmiennečnom prepustení nejde o rozhodovanie o vine a treste, nemá pri ňom ani všeobecné uplatnenie zásada „v pochybnostiach v prospech obvineného“, ktorá vychádza z prezumpcie nevinu a neexistencie dôkazného bremena ohľadom nevinu na strane obvineného s tým, že vinu musia obvinenému orgány činné v trestnom konaní preukázať. Nesprávny je preto názor obvineného, že pokiaľ mu nie je možné vyvrátiť jeho tvrdenie, že povedie riadny život, spĺňa podmienky pre podmiennečné prepustenie, naopak takéto podmienky spĺňa len v prípade spoľahlivého preukázania, že možno od neho očakávať, že riadny život povedie, teda len pochybnosť o tom, že takýto život možno nepovedie nestačí.

Z predloženého spisu je zrejmé, že odsúdený sa v zásade rovnakej trestnej činnosti, ohľadom ktorej v súčasnosti trest odňatia slobody vykonáva, v minulosti opakovane dopúšťal. Na tomto závere nič nemení ani skutočnosť, že jeho prechádzajúce odsúdenia sú zahladené (na odsúdenia českými súdmi nie je možné s ohľadom na ustanovenie § 438e Trestného zákona prihliadať, pretože nadobudli právoplatnosť pred 1. januárom 2013), keďže fikcia neodsúdenia sa na skutočnosť, že aj v tomto prípade sa trestného činu dopustil, nevzťahuje a ani skutočnosť, že od jeho predchádzajúcej trestnej činnosti už uplynula dlhšia doba. V osobe odsúdeného teda ide o špeciálneho recidivistu.

Aj keď Ústav na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica (ďalej tiež „Ústav“) pre krátkosť času nebol schopný podať komplexné hodnotenie správania sa odsúdeného, z jeho správy zo 4. marca 2021, ktorej obsah zástupca ústavu na verejnom zasadnutí konanom 31. marca 2021, nezmenil, je zrejmé, že obvinený hoci bol vo výkone trestu odňatia slobody ku dňu rozhodovania súdu prvého stupňa takmer 3 mesiace, nezískal žiadnu disciplinárnu odmenu, pričom k spáchaniu trestnej činnosti má nekriticky postoj (najvyšší súd dobu takmer troch mesiacov považuje za dostatočnú na to, aby ústav spoľahlivo zistil, aký má obvinený postoj k ním spáchanej trestnej činnosti, aj keď napríklad nevie vyhodnotiť, či obvinený program zaobchádzania plní, pričom len deklarovanie ľútosti ešte o kritickom postoji odsúdeného nesvedčí). Obdobne tak ani zo správy rumunského ústavu neplynie, že by odsúdený získal

disciplinárnu odmenu alebo akýkoľvek iný ekvivalent odmeny svedčiaci o osobitnej aktivite obvineného preukazujúcej jeho polepšenie do takej miery, že by bolo možné urobiť záver o tom, že už doterajší výkon trestu odňatia slobody splnil uňho svoj účel, a preto už jeho ďalší výkon nie je potrebný.

Vzhľadom teda na to, že odsúdený po celú dobu výkonu trestu odňatia slobody nezískal žiadnu disciplinárnu odmenu, relatívne dobré hodnotenie jeho správania sa v podmienkach výkonu trestu odňatia slobody je nutné hodnotiť len ako prispôsobenie sa podmienkam výkonu trestu odňatia slobody, nepredstavuje však preukázanie polepšenia. A vzhľadom na to, že odsúdený sa v minulosti trestnej činnosti dopúšťal opakovane, nemá dostatočne kritický postoj k trestnej činnosti, niet záruky a ani dôvodného predpokladu, že v budúcnosti riadny život povedie, a to aj keď má primerané zázemie a v minulosti mal aj zodpovedajúci zdroj obživy. Na tomto závere nič nemení ani skutočnosť, že odsúdený je vo výkone trestu odňatia slobody je prvýkrát.

Najvyšší súd dospel teda k záveru, že odsúdený materiálne podmienky podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody nespĺňa, a preto ho nie je možné z výkonu trestu, ktorý momentálne vykonáva, podmiennečne prepustiť, preto jeho sťažnosť postupom podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.